

MOTÝL

DENISA MARTINCOVÁ

The background of the entire cover is a photograph of two clenched fists, one in the left and one in the right, held together and secured by metal handcuffs. The fists are positioned against a dramatic sky filled with dark, swirling clouds. A bright, ethereal beam of light descends from the top center of the frame, passing through the clouds and illuminating the scene. The title 'Ženy vyhnané z raja' is overlaid on the lower half of the image, with the word 'z' partially obscured by the handcuffs.

Ženy
vyhnané **z raja**

DENISA MARTINCOVÁ

Ženy
vyhnané **z raja**

Copyright © Denisa Martinčová 2014
Design © Motýl design 2014
Cover photo © Fotky&foto/Andreykr
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2014

ISBN: 978-80-8164-014-8

DENISA MARTINCOVÁ

Ženy vyhnané z raja

VYDAVATELSTVO MOTÝL

*Zostáva už iba otázka: Sme ženy vyhnané z raja alebo sme
ženy vyhnané z pekla do raja?
To závisí od nášho pohľadu na svet.*

Tieto riadky venujem všetkým statočným ženám, ktorým osud nedoprial mať pri sebe blízkeho človeka. Ženám, ktoré nemá kto držať za ruku, keď blúdia v neistote a v strachu z nadchádzajúcich dní. Všetkým ženám, ktoré nemá kto pohladať a povzbudiť úsmevom alebo slovom, a napriek tomu sa vzopru osudu, aj keď sú také unavené, že ich bolí samotný nádych.

Nevytrčala z radu. Zomrela potichu. A hanbila sa aj za svoju smrť. Chcela sa znovu narodiť, aby všetkým ženám odkázala: „Nečakajte, kým vyhasneme. A v nás sa oheň rozhorí. Nedo-voľte nám uzavrieť sa pred svetom, a hlavne nie pred sebou.“

Denisa Martincová

NIKDY TO NEVZDÁVAJ!

Otvorila okno a zhlboka dýchala. Potrebovala, aby sa jej kyslík dostával rýchlejšie do pľúc. Zem sa neprestávala krútiť a sneh aj naďalej ľahostajne poletoval. Zostával ležať na konároch starého gaštana ako ťažoba, ktorá na ňu práve doľahla. Vrcholec stromu siahahal pod jej okná na treťom poschodí. Spomenula si na vetu, ktorú tak často hovorievala starká. Na živote je veľkolepé to, že ani dva listy na strome nie sú navlas rovnaké. Tak prečo nadobúdala pocit, že trápenie, ktoré zažila, sa po rokoch navlas opakuje?

Tridsaťpäťročná Ema nevníkala decembrovú krásu a necítila zimu. Držala sa kľčovito parapetu, až jej zbeleli hánky. Mala strach, že stratí aj pud sebazáchovy.

„Dýchaj zhlboka a pomaly,“ šepkala slová do mrazivého počasia. V hlave mala neuveriteľný zmätok z rozhovoru, ktorý práve ukončila. Nepoložila telefón. Bezmocne jej vypadol z rúk. V panike bežala k oknu, aby ju beznádej a strach, ktoré cítila, nezadusili. Rozmýšľala, či by nebolo ľahšie všetko ukončiť. O deti by sa postaral Roman. Ale odpustili by jej? Ema viedla vnútorný monológ a čakala, že jej niekto našepká, čo má robiť. Mýliš sa! Si dobrá mama. Nebola si ani zlá manželka.

„To nemôže byť pravda,“ rukami si prehrnula vlnité gaštanové vlasy a utrápenú tvár vložila do dlaní. Ako sa mohlo všetko takto pokaziť? Strácala silu aj chuť do života. Ako keby niekto v jedinom okamihu vysal z jej útleho tela všetku energiu a vôľu, ktorú v sebe niekedy mala. „Topím sa

v problémoch ako pred niekoľkými rokmi. Nie! Teraz som na tom horšie. Oveľa horšie. Bola som mladšia.“

„*Aj silnejšia. V mladosti je sila.*“

Nešťastná Ema tajomný hlas sotva postrehla. „Nádych, výdych. Nádych, výdych,“ vyslovovala slová s pocitom, že zabudla tú najobyčajnejšiu vec na svete. Dýchanie. Nohy sa jej triasli a kolená podlamovali. Srdce splašene bilo. Uvedomovala si, že má finančné problémy. Netušila však, že z centrály pre banku, kde mali s manželom hypotéku, jej oznámia: „Dostali ste sa do platobnej neschopnosti a v konečnom štádiu bude vaša nehnuteľnosť vzatá pod správu banky.“ Po prvej vete vnímala len akési blá, blá, blá.

„Pani Fabianová, počujete ma? Budeme nútení dať váš byt do dražby,“ ako ozvena jej v hlave prebiehal rozhovor, ktorý nemohla predýchať. Lapala po dychu. Ešte sa nestihla vyrovnať s Romanovým odchodom a spoznávala nový druh bezmocnosti. Cítila ho v hlave, v rukách, v nohách a nenávidela ho. Nahovárala si, že žiadna kaša sa neje taká horúca, ako sa navarí, ale nepomáhalo to. Telefonát z banky a Romanov odchod pred dvesto osemnástimi hodinami ju úplne odrovnali.

V zámke zašramotili kľúče. Ema odskočila od okna, ako keby bolo státie v okne smrteľný hriech.

„*Smrteľný hriech? Práve si myslela na smrť!*“ Ema ešte stále nezaregistrovala hlas. Netušila, že ju bude ovplyvňovať nasledujúce dni, týždne, mesiace. Vnímala iba zvuky z predsieni.

Dcéra hodila do kúta školskú tašku. Ešte na začiatku školského roka ju počmárala srdiečkami a anglickými slovami o láske. Ako keby anglické „love“ malo iný význam ako slovenské slovo „láska“.

Prútená taburetka pri skrinke na topánky zapraskala. Prezúvala sa tam Laura, dúfajúc, že jej mama je na tom lepšie ako predtým, keď odcestovala na internát. Vyrovnanejšia z otcovho odchodu.

„Ahoj, mami. Konečne som doma,“ hlasno pozdravila dcéra a vyzúvala si čižmu. „Suplovali nám dve posledné hodčky ekonomiky. Hrôza! Profesorka nemala poňatie, o čom hovorí. Je anglinárka. Vôbec tomu nerozumela. Nemala som ísť na ten intrák. Vieš, ako málo nás bolo v triede po sviatkoch?“ Laura zavzdychala a horko-ťažko si vyzula druhú čižmu. „A vieš, koľko nás je v triede. Ešteže je piatok.“

Dvadsaťdva. Dvaja chlapci. A samé dievčatá. Jeden z nich sa volá Patrik a páči sa ti. Prebehlo Eme hlavou, ale z hrdla jej nevyšiel hlas. Svetlovlasé pôvabné dievča vstúpilo do kuchyne. Naľakalo sa maminho zhrbeného postoja aj pohľadu. Vyžarovalo z neho toľko zúfalstva, aké Laura doteraz ešte nevidela u mamy. Zdalo sa jej, že zostarla za štyri dni o desať rokov.

„Stalo sa niečo? Si biela ako stena. Vyzeráš hrozne.“

Ema pokrútila hlavou. Nevedela, ako má povedať, čo sa stalo. A nemala silu vysloviť, že nič. Týkalo sa to aj dcéry. Neklamú si. Ale ako má povedať svojmu dieťaťu, že budú žiť na ulici? Pod mostom? Tu ani mosty nie sú! Chcela sa zvíjať na zemi, škriabať nechtami po stene, búchať sa päťami do hrude a kričať, že odkedy od nej odišiel manžel, nedokáže zvládnuť každodenný život. Všetko je namáhavejšie. Aj obyčajné ranné vstávanie.

Ema sa cítila šialene, Laura to vie, vždy bola pri nej najbližšie. A tá hrča v krku, veľká ako jablko, v tom Eme bránila. Myslela si, že ju udusí. Otvorila ústa a miesto slov sa bezmocne rozplakala.

„Mami, stalo sa niečo Hugovi?“ opýtala sa Laura vyplašene.

„Hugo je v poriadku,“ horko-ťažko to vyslovila a pozrela na elegantné nerezové hodiny zavesené na hráškovu zelenú stenu. Zosilňovala kontrast plávajúcej podlahy z čerešňového dreva v každej miestnosti okrem kúpeľne a predsieni. Ema zaostrovala zrak. Cez slzy nevidela na hodiny, aj keď mali výrazný číselník.

„Je ešte v škole?“ opýtala sa Laura na svojho brata, ale odpoveď od mamy nedostávala.

Ema nepohnute pozerala na hodiny, akoby jej ony mali dať vysvetlenie, čo má robiť so svojím životom. Laura podišla bližšie. Objala mamu okolo pliec. Dnes si prvýkrát uvedomila, aká je jej mama krehká a zraniteľná. Vždy si o nej myslela, že ju nič nezlomí. Mlčky jej pozerala do očí. Čakala, že jej prezradia, čo sa stalo. Pohľad trval pár sekúnd. Najvládnejšie, ako tínedžer dokáže, sa znovu opýtala: „Mami, prosím. Stalo sa ti niečo?“

Ema nedokázala hľadiť dcére do očí. Stále ich mala detské a veselo žiariace. Uhýbala jej pohľadu. Pery sa jej chveli a hlas sa jej triasol. Na hrudi cítila horúčavu ako pred milovaním, ale táto páľava nebola z rozkoše. Sklonila hlavu a šepkala: „Volali mi z banky,“ súkala zo seba namáhavo slová. „Laura, dievčatko moje,“ oslovila dcéru vydeseným hlasom, „banka chce, aby sme vyplatili hypotéku. Ak nie...“ zmlkla. Hľadala odvahu dokončiť vetu.

„Tak čo?“

„Náš byt dajú do dražby.“

„Čo?“ Ema sa túžila stať neviditeľnou. Hanbila sa pred dcérou. A tá kričala: „Mami, zavolaj tam! Povedz, povedz im, že to nemôžu. Nemôžu len tak hocikedy zavolať,“ preskakoval jej hlas a Ema sa z minúty na minútu viac a viac nenávidela.

„Ale môžu. Oni všetko môžu,“ s rezignáciou v hlase ešte slabo oponovala. Začínala si uvedomovať realitu.

„Chceš mi povedať, že takéto veci sa hovoria po telefóne? A keby si to nezdvihla ty? Alebo keby si mala presmerovaný hovor, nebola doma?“

Vedela, čo tým dcéra myslí. Aj Ema by tak uvažovala. Laura nevie, že im volala prvá ona. Snažila sa telefonicky dohodnúť s bankou na splátkovom kalendári. Netušila, že pracovníčka banky povie: „Žiadny splátkový kalendár sa s vami už dohodnúť

nedá.“ Znovu si pripomenula vetu, ktorá jej dnes už raz vyrazila dych: „Vaša nehnuteľnosť bude vzatá pod správu banky.“

Minúty sa ťahali ako lepkavý horúci karamel. Všetko naokolo bolo neznesiteľné. Dýchanie sa zdalo únavné a zbytočné. Myšlienky jej prúdili v hlave ako šialené: Podarilo sa mi pripraviť vlastné deti o strechu nad hlavou. Akým právom mám dýchať? Akým právom mám žiť? Ničili ju.

„Mami, nemôžeme skončiť na ulici. Všetko zvládneme! Uvidíš!“ Laura sa snažila držať mamu nad vodou. Ema mala pocit, že ju niekto ťahá na samé dno, aby sa utopila.

„Nedá sa. Vôbec ma tá žena nepočúvala,“ vysvetľovala niečo, čo nebola ešte schopná pochopiť. „Mlela stále iba svoje. Ste v omeškaní.“

„Skús! Pre mňa a pre Huga. Prosím, mama,“ naliehalo vyplašené dievča. Ema si myslela, že sa každú chvíľu zblázni.

„Ty vždy všetko vybavíš. Aj tá ženská má rodinu. Pochopí to. Keď bude treba, tak ich pros! Len to nevzdávaj!“

Skúsím. Pre moje deti. Možno to bude jediná vec, o ktorej si budem môcť povedať, že som urobila, čo som mohla a nezničia ma neuveriteľné výčitky svedomia. Pomyslela si Ema. Chytila sa záchranného lana od dcéry. Ruky sa jej roztriasli ešte silnejšie. Zalieval ju studený pot. Hnusila sa sama sebe.

Ozvena v hlave sa hlásila k slovu. Čo si ty za matku?! Nevieš zabezpečiť vlastné deti?! Pripravila si ich o otca. Teraz aj o domov! Výčitka prichádzala častejšie. Rodila sa v hlave, doznievala pri šialene tlčúcom srdci.

Ema nevedela definovať, či ju bolela viac strata strechy nad hlavou, alebo že zlyhávala ako rodič. Vedela jedno. Odhodí posledný zvyšok hrdosti a do rozhovoru dá všetko, čo v nej zostalo po Romanovom odchode.

Vyťukala posledné prichádzajúce číslo. Ozval sa vyzváňací tón. Telo sa jej chvelo, ako keď stála nahá na mraze.

V spomienke sa zatúlala na staré zatuchnuté schodisko. Pred šestnástimi rokmi čakala, že sa manžel umúdra a pustí ju do bytu, aby nakŕmila dvojmesačnú Lauru. Sedela v zime na schodoch iba v nohavičkách. Stihla si prehodiť len starú Petrovu mikinu. Uchytila ju predtým, ako ju v noci vysotil z bytu a zabuchol za ňou dvere. Premrznutá uvažovala. Laura jedla naposledy pred polnocou. Teraz bude hladná o tri hodiny. Petra dovtedy hnev prejde. Pustí ma dnu a nebude mi taká zima.

„Prosím?!“ ozvalo sa z druhej strany telefónu. Ema v okamihu zabudla na krutú spomienku.

„Dobrý deň. Pred chvíľou sme spolu volali. Povedali ste mi, že môj byt pôjde do dražby...“

„Áno, a?“ Otázka bola strohá.

„Prosím, nerobte to...“

„Na to ste mali myslieť skôr!“ odpovedala pracovníčka bankovej inštitúcie tvrdo.

Eme preskočil hlas. „Manžel ma pred pár dňami opustil. Na všetko som zostala sama s deťmi. Školopovinnými deťmi,“ vysvetľovala svoju neľahkú situáciu. „Spravím čokoľvek!“

A tým čokoľvek, myslela všetko. Bola schopná dať sa uviazať na pranie. Stála by tam pripútaná v železných obručiach. Okolochodiaci by na ňu plávali a hádzali do nej kamene, alebo pohľady plné opovrhnutia. A ona by teraz menila.

„Už je neskoro, pani Fabianová,“ pracovníčka banky neprevjavila žiadny súcit.

Ema zalapala po dychu dnes už tretíkrát. Pozrela na dcéru. Chcela zložiť. Nemá to význam. Ako všetko, odkedy ju opustil manžel. Akoby s ním odišla nádej na normálny život. Pri pohľade na Lauru si uvedomila, že rozhovor nemôže ukončiť. V neprirodzene modrých očiach mala prosbu, aby to mama nevzdala. Stála pri nej bez pohnutia. Eme sa zdalo, že Laura

ani nedýcha. Musí tú ženskú prehovorit'. Za každú cenu. Aj keby ju to malo stať život. Ide o všetko. O domov, ich jediný domov.

V hlave sa jej premietalo milión hrôzostrašných myšlienok o tom, ako žijú bezdomovci, akými sa mali stať. Dokázali by prežiť na ulici? Alebo zverí deti radšej otcovi, ktorý ich zradil? Lauru má z prvého manželstva. Roman to nikdy nebral do úvahy. Vychovávali ju spolu od troch rokov. Miluje ju ako svoju. Zradil iba mňa, uvedomila si. Zrada ju zabořela ešte viac.

„No tak, prosím. Nájdem si brigádu. Dlh doplatím. Prosím. Banka o nič nepríde. Ak to nezvládnem, banke zostane byť. Viem, že som nezaplatila trikrát hypotéku, ale v banke mi povedali, že už som raz mala znížené splátky a...“

„Áno, mali ste znížené splátky,“ počula, ako žena prekladala papiere. Niečo hľadala.

Zostalo ticho. Ema by prisahala, že počula údery vlastného srdca ozývať sa miestnosťou. Cítila napätie aj v končekoch prstov na nohách.

O chvíľu sa pracovníčka priamo opýtala: „Prečo ste potom nepokračovali v splácaní?“

Ema mlčala. Nenachádzala u ženy žiadny náznak ľútosti. A tak veľmi sa snažila vydolovať z nej kúsok ľudskosti. Pracovníčka z centrály pre banku bola neoblomná.

„Manžel prišiel o prácu,“ vysvetľovala Ema. Zdalo sa jej, že sa točí na kolotoči. Všetko sa krútilo dookola. Otázky úradníčky aj jej odpovede. Možno tej žene na druhej strane naočkovali sérum proti ľudskosti, alebo ju školili proti výhovorkám, zauvažovala Ema.

Znovu sa nadýchla, aby nabrala silu pokračovať v rozhovore. „Opäť som išla do banky. Priniesla som im manželovu výpoveď. Boli sme poistení proti nezamestnanosti. Myslela som si, že...“

„Samozrejme! Mysleli ste si, že to postačí!“ Skočila jej do rozhovoru žena bez súcitu.

„Povedali mi, že sme už využili možnosť zníženia splátok a mali sme zvážiť, či nemôže byť horšie.“

„A zvážili ste? Asi nie, pani Fabianová.“

Ema z tónu vety aj z hlasu vycítila iróniu. Hodila ju za chrbát a neprestávala žobroniť a vysvetľovať. „Manžel mal vždy prácu. Kríza sa len začínala a premiér vykrikoval, že Slovákov sa nedotkne. V médiách sa rozprávalo aj písalo, že je dočasná. A mne vzala všetko.“ Snažila sa podať svoj dôvod čo najjasnejšie. Hľadala citlivé miesto, aby sa jej podarilo ženu obmäkčiť. Teraz alebo nikdy! „Ste žena! Pochopte ma, prosím. Aj vy určite máte rodinu. Zrútil sa mi svet a teraz chcete vziať mne a mojím deťom domov. Je len pár dní do Vianoc, ako im mám povedať, že nebudeme mať kde bývať? Stratila som manžela. Deti otca. Máme stratiť aj domov?“

„Pani Fabianová, domov vám neberieme. Vyplatíte si hypotéku a byt vám zostane.“

„Kde by som na to vzala?“ opýtala sa bezradne. Strácala prehľad o tom, čo hovorila. Využívala slovo Vianoce. Čas, keď sa majú plniť sny, ako si to predstavovala, keď bola dieťa. A ona už je veľká. Na zázraky neverí. Teraz nemala nič.

„Manžel všetko nechal na mne,“ pokračovala v najdôležitejšom rozhovore svojho života, „zdôvodnil to tým, že mi necháva byt a všetko v ňom. A vy mi ho chcete vziať?! Kam mám s deťmi ísť?“ Hlas ju zrádzal. Nekontrolovateľne sa rozplakala. Žena na druhej strane telefónu sa snažila dostať situáciu pod kontrolu.

„Pani Fabianová, upokojte sa, prosím. Máte s manželom vyriešené BSM?“

„Nie, opustil ma pred pár dňami. Ešte som sa s jeho odchodom nevyrovнала. Teraz mi banka chce vziať byt, lebo

som...” Nával plaču bol nezadržateľný. Ema intenzitu vzlykov nedokázala zastaviť. Nemohla sa nadýchnuť. Z pľúc sa jej vydral zúfalý, prerývaný plač. Zasekával sa v slovách. „Prosím, nemôžem prísť o byt. To je jediné, čo s deťmi mám. Jediné, čo nám zostalo.“

„Mohli by ste byt predat’.“

„A potom čo?“ zúfalo sa opýtala Ema.

„Z toho by ste vyplatili dlh voči banke. Pani Fabianová, spravte to, kým od nás dostanete písomné upovedomenie. Medzi prvými oboznámime katastrálny úrad. Budete mať zviazané ruky.“

„Nerozumiem vám,“ Ema tápala v slovách, hľadala ich význam, ale nič jej nedávalo zmysel.

„Nebudete môcť, ako sa hovorí, bytom hýbať.“

Eme bolo na odpadnutie. Úradníčka pokračovala. „Keď sa váš byt dostane do dražby, môže sa ľahko stať, že sa predá pod cenu. A nebude vám to stačiť na vyplatenie hypotéky. Rozumiete tomu, čo vám hovorím? Banka bude žiadať dlh od vás doplatiť.“

S Emou sa zakrútila miestnosť. „Nemala by som byt a ani vyplatenú hypotéku?“

„Bohužiaľ, pani Fabianová. Je mi ľúto. Nemôžem nič pre vás spraviť, iba ak by som...”

„Prosím! Urobte čokoľvek,“ Ema nechcela zahodiť jedínú možnosť, ktorú jej žena na druhej strane na okamih ponúkla. „Pôjdem znova do banky. Skúsím sa tam s nimi dohodnúť.“ Ema neprestávala žobrať o domov. Pracovníčka banky prvýkrát prejavila súcit a dala jej nádej. Ema prvýkrát začínala veriť na zázrak. Stavila na slová „Vianoce“ a „prosím“ celú ich existenciu.

„Dobre, pani Fabianová. Bude to nezáväzná. Môžem načas ten spis pozdržať.“

„Naozaj?“

„Ale to je všetko, čo môžem pre vás urobiť. Dokázali by ste prispievať tisíc až tisícdvesto eur mesačne? Aby ste doplatili zameškané a úrok.“

„Nie,“ Ema sa prepadala do hlbokkej priepasti. Zachvátilo ju úplné zúfalstvo. Rozkrútila sa s ňou kuchyňa. Laura jej posunula rýchlo stoličku, aby sa posadila.

„A koľko by ste dokázali vkladať mesačne do banky na účet?“ Eme vyschlo v ústach. Zbytočne v nich hľadala sliny. Bála sa odpovedať. Keď povie málo, žena jej zloží telefón. S priškrteným hlasom sa opýtala: „Koľko by som podľa vás asi mala platiť?“ Kým pracovníčka banky Eme odpovedala, čas sa jej zdal ako večnosť.

„Skúsime na začiatok štyristo eur? Keby ste mohli vložiť viac, zavoláte mi na číslo, ktoré vám teraz dám.“ Ema trasúcou rukou spravila vzdušnú vlnovku. Kývla hlavou v smere kuchynskej linky. Na nej boli položené farebné bločky. Laura sa rýchlo zvrtila a podala ich mame aj s perom.

„Dohodneme sa, pani Fabianová? Musíte mi sľúbiť, že budete vkladať čo najviac peňazí. Pani Fabianová, spravte to hneď, ako budete môcť. Nájdite si popri zamestnaní brigádu. Ste, dúfam, zamestnaná.“

„Áno. Už niekoľko rokov v Luxe.“

„Tak si píšete.“

Ema rozochvenou rukou písala telefónne číslo. Pociťovala nesmiernu úľavu aj za to, že má prácu. Tušila, že to nie je navždy. V podniku sa všeličo poušskávalo a donieslo sa jej do uší, že majú byť nové ekonomické opatrenia. Desila sa slovného spojenia hromadné prepúšťanie.

„Je to číslo priamo na mňa,“ podotkla pracovníčka banky. Ema si uvedomila, že aj keď ťažko, ale predsa z nej vydolovala človeka.

„Keby sa niečo zmenilo, dajte mi vedieť. Budem vás kontaktovať. Dovoľte.“

„Ďakujem,“ Ema dopočutia nepovedala. Ešte veľmi dlho nechcela počuť hlas tejto ženy. Splátka, ktorú jej pani z banky určila, bola vysoká. Od Romana nedostala žiadne peniaze. Nič neposlal a vôbec sa neozval. Netušila, čo je s ním. Vedela len jedno, že mu je lepšie ako im teraz.

„No tak, mami, čo povedala?“

„Máme dohodu na splátky, ale musíme...“ Laura sa vrhla mame do náručia ako malé dievčatko. Plakali. Boli si obidve isté, že na tento deň nikdy nezabudnú. Alebo najrýchlejšie, ako sa dá, a nikdy si naň nespomenú. To si priala Ema v tejto chvíli viac ako čokoľvek ostatné.

SNEHULIENKA

Spamätali sa, až keď počuli zvonenie pri dverách. Ako na povel si obidve zotreli slzy.

„Laura, pred bratom ani muk,“ žmurkla Ema na dcéru. Miesto úsmevu vytvorila nepodarenú grimasu. Úsmevom sa usilovala zakryť stále prítomné zúfalstvo. Laura si všimla mamin pokus o úsmev.

„Mama, už je dobre. Zvládli sme to. Najhoršie je za nami,“ snažila sa ju upokojiť. Rozbehla sa otvoriť bratovi. Meškal zo školy.

Hugo stál medzi dverami. Prešľapoval z nohy na nohu. „Kde ste toľko? Pocikám sa,“ v rýchlosti hodil tašku so Spidermanom do kúta a utekal na záchod. Rozopnuté rifle sa mu zošmykli a skoro spadol, potknúc sa o rozviazané šnúrky na topánkach.

„Keby bol ten záchod ďalej, aj sa zabiješ, kým by si k nemu dobehol! Ja z teba asi umriem. Ako to vyzeráš, Hugo?!“ Laura nedokázala skryť pobavenie z bratovho neobratného

príchodu, ale zároveň aj hnev na jeho ľahostajnosť k všetkému.

„Nesmej sa mi,“ urazene odvrkol Hugo.

„Musím. Aj tvár máš od atramentu. Písal si v škole nosom?“ Laura sa vrátila do kuchyne a pospevovala si výstižnú melódiu. Božie mlyny melú pomaly.

„Mami, dnes som dostal pochvalu od pani učiteľky,“ vystať sa.

„Z čoho?“

„Z čítania,“ oznámil pyšne a otváral v predsieni školskú tašku. Vytiahol z nej žiacku knižku. Niesol ju ako víťaznú trofej. Chýbali mu už len fanfáry.

„Počúvaj, ako mi to už ide,“ priložil si zovretú päť k ústam. Druhou rukou naznačoval rytmus s knísavými pohybmi celého tela.

„Teraz nie. Hugo, prosím,“ povedala Ema. Hugo beatboxoval vždy a všade. Ema nemala silu počúvať ani chuť žiť.

„Všetko mi len zakazujete! Laura môže spievať? Ja nič nemôžem, odkedy tu nie je ocino!“

„Potrebujem len chvíľu ticha,“ povedala Ema a pohľadom dcére naznačila, aby prevzala jej úlohu.

Laura pochopila. „Vyzuj sa!“ skríkla na brata, keď sa vrátil obutý do kuchyne.

„Ježiš, musím?“

„Musíš, akoby to vyzeralo, keby sme tu chodili všetci neprezutí?!“ Niečo šomral.

Laura na neho prísne pozrela a zlostne povedala: „Nevymýšľaj si, Hugo! Mama nemôže za to, že tu nie je ocino. Má toho dosť aj bez tvojich výčitiek! A po izbách si predsa nechodil obutý, ani keď tu bol ocino. A nebudeš ani teraz!“ Pod nohami sa mu zväčšovala mláka z topánok.

„Ani topánky si si nemohol na rohožke obúchať?“ Laura nahnevane odišla. Kým sa Ema spamätala, dcéra sa vrátila

s handrou na podlahu. Poutierala zem. „Nie sme tvoje slúžky,“ dodala miernejšie, keď niesla handru späť do kúpeľne.

Jej reakcia sa zdala Eme neprimeraná. Povie jej to, keď tam Hugo nebude. Možno som precitlivená. Zostali sme na neho len my dve. Musíme byť prísnejšie, pomyslela si Ema.

Hugo pozrel urazene na sestru. Výčitku vrátil mame. „A nič si mi nepovedala na pochvalu. Vôbec sa netešíš,“ tváril sa urazene, akoby mu krivdil celý svet. Pre neho som celý svet, zauvažovala Ema.

„A má ten tvoj svet pre tvoje deti pevné základy, alebo si ako stroskotanec a nemáš im čo ponúknuť?“ po dlhšej odmlke sa ozval hlas.

Ema sa zľakla. Snažila sa hlas ignorovať ako synove výčitky alebo dcérinu neprimeranú reakciu.

„Dobre, zlatičko. A jednotku mi kedy prinesieš?“ Ema sa spravila hluchou k všetkému, čo sa stalo. Pozorovala, že Hugo sa menil. Prestával byť bezstarostným nezbedným chlapčekom. Začínal byť len nezbedným. Hlavne od Romanovho odchodu.

Spomenula si na Vianoce. Nevedela, aký darček by mala kúpiť Romanovi. Nedá sa nič robiť. Teraz je taká doba, obhajovala Ema svoju neschopnosť obdarovať milovaného manžela, keď jej nevychádzali peniaze. Roman bol druhý mesiac evidovaný na úrade práce. Svoj čas trávil za počítačom. Hľadal si prácu cez internet. Neskôr zistila, že to bola výhovorka. Písal si s virtuálnou kamarátkou.

„Rozumie mi. Na rozdiel od teba,“ povedal raz Eme, keď sa ho opýtala, kto sa skrýva pod nickom Snehulienka. Nevšimol si, ako ju to zabolelo. Hľadal útechu, pretože Ema mu ju nedokázala dať. Nechcela utešovať nikoho. Sama potrebovala utešiť. Nevedela, kde vezme chýbajúce peniaze pre rodinu. Rozpadávala sa jej pred očami. Manžel nemal prácu a jej už všetko liezlo na nervy.

Keď sa na Štedrý večer rozdávali darčeky, manžel ju neprekvapil žiadnym. Pozerala na neho plná očakávania. Stále verila, že sa usmeje a povie, že nemohol svoju lásku neobdarováť. Čakala na tú čarovnú chvíľu ako malé dieťa tešiace sa na kopec cukrovej vaty.

Ako malé dievčatko do nej neraz zaborila nos. Zababrala si od nej tvár. Mama vytiahla vreckovku, naslinila ju a poutierala jej ňou tvár. Ako sa hanbila! Krásne bezstarostné detstvo.

Ale Roman sa na Emu neusmial. Nehľadel na ňu. Stále verila, že sa jej bude snažiť urobiť radosť. Hoci iba lacným parfomom, balíčkom kozmetiky, akých sú v akcii tisícky. Čímkoľvek. A skončí sa ich manželská kríza. Nedočkala sa.

Po chladnej večeri cestovali k Eminej mame. Bývala o tridsať kilometrov ďalej a sama. Roman ju nepovažoval za nepríjemnú svokru. Vždy vravieval, že sa na svoju svokru nemôže sťažovať. Ako keby na svoju manželku áno.

Ema milovala mamu. Dokázali sa rozprávať hodiny o všetkom, ale žiť by vedľa seba nemohli. Rovnaké povahy s rozdielnym názorom na vec by im to nedovolili.

Roman sa na manželku milo usmieval. So svokrou spomínal na huncútstva z Eminých detských rokov.

Pricestovali domov. Eme sa nechcelo ísť do bytu. Necítila v ňom manželovu lásku. Išla radšej s deťmi na prechádzku. Vychutnávala si spomienky na Romana u svojej mamy. Netušila, že Romana medzitým utešovala Snehulienka. Nevedel, že Ema nemala silu bojovať o svojho princa.

Hugo pobehol dopredu. Neprestajne ukazoval prstom do okien na ozdobené stromčeky a vyberal, ktorý sa mu najviac páči. Sneh im vízgal pod nohami. Všade bolo neskutočné ticho a všetko sviatočne voňalo. Ema cítila ľudskú pokoru pred niečím nadpozemským aj vo vzduchu. Keby existovali anjeli, počuli by šuchot ich krídiel. V oknách sa odrážali svetielka z vianočných stromčekov. Sálala z nich rodinná atmosféra.